

CAPUT I.

De sacramentis in genere.

1. *Quid sit sacramentum.* — 2. *Quae requirantur ad constituendum sacramentum. An circumcisio, etc.* — 3. *Quae sint sacramentalia.* — 4. *Distinguuntur sacramenta.* — 5. *Qu. 1. Quae requirantur ad essentiam.* — *De materia.* — 6. *De forma et de connectione materiae cum forma.* — 7. *De mutatione substantiali aut accidentali.* — 8. *De sacramento sub conditione.* — *Si cum forma, aut materia dubia, vel mixta.* — *Interruptio formae.* — 9. *De intentione ministri et suscipientis.* — 10. *Qu. 2. De ministro.* — 11. *An debeat esse in gratia.* — 12. *Si sit laicus, aut ministret non solemniter, an sufficiat contritio.* — 13. *Si absolvat in mortali: si ministret Eucharistiam: si celebret Missam.* — 14. *Si subdiaconus aut diaconus ministret solemniter.* — 15. *Si ministret indigno.* — 16. *Simulare administrationem sacramenti.* — 17. *Simulare susceptionem.* — 18. *An minister debeat intendere, quod facit Ecclesia.* — 19. *Qu. 3. Quid ad valide et licite sacramenta suscipienda.* — 20. *An petere ab excommunicato vel peccatore.* — 21. *An liceat dare pecuniam pro administratione sacramenti.* — 22. *Effectus.* — 23. *Et I. De gratia.* — 24. *II. De caractere.*

Quid sit sacramentum.

1. - Sacramentum, generaliter loquendo, significat mysterium sive rem occultam. Sacramentum vero in Ecclesia christiana sic definitur: *Est visibile signum invisibilis gratiae ad populum Dei sanctificandum, a Christo institutum.* Dicitur: *Signum visibile*, scilicet signum externum in materia sensibus subjecta; — *invisibilis gratiae*; quia sacramentum significat gratiam quam causat invisibiliter, scilicet ex opere operato, sive per se; modo suscipiens sit dispositus; — *a Christo institutum*; quia juxta sententiam probabiliorum Christus etiam ut homo sacramenta instituit ex potestate, quae dicitur *excellentiae*. Vide Opus Morale, *Lib. VI, n. 1-3.*

Requisita ad constituendum sacramentum.

2. - Tria igitur ad sacramentum constituendum requiruntur: 1° Signum externum; 2° promissio gratiae; 3° institutio Christi, cum omnia sacramenta ex Christi passione vim habeant.

Dubitatur: An circumcisio fuerit olim verum sacramentum, conferens gratiam ex opere operato?

Affirmat Scotus, sed communiter id negant DD.; nam circumcisio operabatur sanctitatem tantum externam, non autem internam. Commune tamen est quod fuerit verum sacramentum (*Lib. VI, n. 4.*)

Scot., in 4, dist. 1, qu. 6. — *Navar.*, Man., cap. 22, n. 9, v. *Tertio*. — *Suar.*, disp. 88, sect. 1, v. *Quocirca*. — *Sotus*, in 4, dist. 7, art. 8. — *Laym.*, lib. 5, tr. 3, cap. 5,

3. - Sacramentalia autem sunt quaedam actiones sacrae ab Ecclesia institutae, prout sunt aqua lustralis, benedictiones rerum, consecrationes et similia. Haec non habent per se vim remittendi peccata, sed tantum impetrandi auxilia divina ad eliciendos actus bonos, quibus postea peccata remittuntur (*Lib. VI, n. 90 et seqq.*).

4. - Multipliciter distinguuntur sacramenta:

1° Alia sunt necessaria *necessitate medii*, ut sunt Baptismus pro omnibus, Poenitentia pro lapsis in mortale, et Ordo pro iis qui sacramenta Eucharistiae et Poenitentiae ministrant; etiam Eucharistia, juxta probabiliorum sententiam, saltem in voto implicito (*Lib. VI, n. 192*). — Alia *necessitate praecepti*, ut sunt Confirmatio, juxta probabilem sententiam, licet opposita Navarri, Suarii, Soti, Laymann, Roncaglia, Wigandt ex D. Thoma¹, et aliorum, etiam sit probabilis (*n. 181*)^a, — et Extrema Unctio, juxta probabiliorum sententiam omnino suadendam (*n. 733*).

2° Alia sunt *sacramenta iterabilia*, ut Eucharistia, Poenitentia, Extrema Unctio et Matrimonium; — alia sunt *initerabilia*, ut Baptismus, Confirmatio et Ordo, propter characterem quem indelebiter imprimunt.

n. 4. — *Roncaglia*, de Confirm., cap. 2, qu. 2, resp. 2. — *Wigandt*, tr. 11, exam. 6, num. 79. — ¹ 3^a P., qu. 72, art. 1, ad 3.

4. - ^a) Haec scripsit S. Doctor anno 1758. Postea tamen, an. 1760, expresse se retractavit, uti videre est in Theologia morali, *lib. 6, n. 182, v. Verumtamen.*

Quae sint sacramentalia.

Quae sint sacramentalia.

Sacramenta necessaria necessitate medii,

necessitate praecepti.

Iterabilia et non iterabilia.

Sacramen-
ta mortuo-
rum,

3°. Alia sunt *sacramenta mortuorum*, ut Baptismus et Poenitentia, quia primam conferunt gratiam et supponunt animam mortuam, id est gratia carentem; — alia *vivorum*, quae aliquando per accidens dant etiam primam gratiam, nimirum casu quo aliquis attritus, bona fide putans se contritum, illa suscipit, ut docent probabiliter Lugo ^{b)}, Suarez, Coninck, Cajetanus, Croix, Salmant., Palaus et alii plures ex D. Thoma contra alios, ex communi (n. 6).

Formata
et informia.

4°. Alia sunt *formata*, id est cum effectu gratiae; — alia *informia*, scilicet sine collatione gratiae quae est sacramenti forma.

An autem detur sacramentum Poenitentiae validum et informe, id est, sine gratia?

Dari potest
sacramen-
tum Poeni-
tentiae va-
lidum et in-
forme.

Alii negant; sed communiter et verius alii affirmant. Casus esset nimirum, si quis acciperet absolutionem ab aliquo mortali peccato cum attritione concepta tantum ex turpitudine supernaturali illius peccati, et cum oblivione inculpabili alterius peccati mortalis. — Qui vult videre hanc quaestionem cum omnibus suis rationibus enucleatam, observet *Lib. VI, n. 444*.

Requisita
ad essen-
tiam sacra-
menti:

5. - Quaeritur 1°. *Quae requirantur ad essentiam sacramenti.*

Tria requiruntur: materia, forma et intentio.

1. Materia.

Materia est res corporea et sensibilis quae suscipienti applicatur, v. gr. aqua, chrisma, oleum sanctum, etc. Et haec est *materia remota*; nam *proxima* est ipsa applicatio materiae, ut ablutio, unctio, etc.

2. Forma.

6. - *Forma* sunt verba prolata a ministro. — Ut autem sacramentum valeat, requiritur connexio sive simultas materiae et formae, scilicet, ut materia applicetur antequam prolatio formae terminetur, vel postquam prolatio formae sit

incepta. Sententia autem quod sufficiat applicare materiam immediate ante vel post prolationem formae, est tantum probabilis, non autem moraliter certa; ut requiritur, ubi agitur de valore sacramenti, ex propositione 1 damnata ab Innocentio XI, ideoque non est practice probabilis ^{a)}. — Exciipiuntur tamen sacramenta Poenitentiae et Matrimonii, quae valent, etiamsi interponatur aliqua mora inter materiam et formam (*Lib. VI, n. 9*).

7. - Si mutetur substantialiter materia, nempe applicetur vinum pro aqua; vel mutetur forma; nempe si verba non habeant eundem sensum, puta dicendo: *Te aspergo pro te baptizo*, invalidum est sacramentum. Secus, si mutatio est accidentaliter, scilicet si aqua sit calida aut decocta, aut si dicas: *Ego te baptizo in nomine Patria et Filia, etc.*, ut habetur ex can. *Retulerunt, dist. 4, de consecr. a)*, vel: *in nomine Patris omnipotentis, etc.* Sic tamen mutans non excusaretur a peccato gravi (*Lib. VI, n. 11*).

8. - In casu necessitatis vel magnae utilitatis bene possunt conferri sub conditione, saltem mente retenta ^{a)}, sacramenta, non solum characterem imprimant, ut est certum, ex *cap. 2, de bapt.*, sed etiam alia, si non possit haberi materia nisi dubia. Ita Suarez, Palaus, Habert, Bonacina, Roncaglia, Salmant., et alii communiter contra Juenin ^{b)} et Antoine. — Vide *Lib. VI, n. 28 et 29*.

An autem minister possit uti materia aut forma dubia, si ad id cogatur metu mortis? — Probabiliter potest, nisi cogatur in contemptum religionis. Ita Sanchez, Coninck.

Si in materia propria misceatur extranea in majori vel aequali parte, materia est inepta; secus, si in minori. Ita S. Thomas ¹.

De connexione
materiae cum
forma.De muta-
tione sub-
stantiali.aut acci-
dentali.Sacramen-
ta quando-
que conferri
possunt sub
conditione,vel cum
forma aut
materia du-
bia,

aut mixta.

De interrup-
tione for-
mae.De ejusdem
repetitione.Materia et
formae a
Christo spe-
cificatae.3. Intentio
ministri.De inten-
tione susci-
pientis.

Interruptio formae, si est modica, non officit valori sacramenti; secus, si talis sit ut verba non constituant unum sensum (n. 11, ad 3).

Non licet autem formam repetere, nisi adsit probabile dubium, quod forma invalide fuerit prolata (n. 224, v. *Advertendum*).

Alii dicunt, aliquas sacramentorum materias et formas fuisse a Christo in genere determinatas et relictas Ecclesiae, ut ipsa in particulari determinaret. Sed probabilius alii docent, omnes fuisse a Christo determinatas in substantia. Unde, si aliqua invenitur inter novam et priscam Ecclesiae consuetudinem differentia circa materias et formas, mutatio illa censetur tantum accidentaliter. — Vide hanc quaestionem ad trutinam revocatum, *Lib. VI, n. 12*.

9. - Demum ad essentiam sacramenti requiritur *intentio* ministri, et quidem actualis vel saltem virtualis.

Intentio *actualis* est ea quae actu habetur; *virtualis* autem, quae permanet in virtute actionis quam minister exsequitur ex intentione actuali prius habita; ad differentiam intentionis *habitualis*, quae aliquando est habita et non est retractata (*Lib. VI, n. 15*).

Haec autem habitualis non sufficit in ministro. Sed bene sufficit in suscipientibus sacramenta; atque in necessitate etiam, si ipsi sint dormientes aut ebrii, aut ceciderint in amentiam, postquam jam habuerint intentionem illa suscipiendi, ut communissime docent Lugo, Palaus, Salmant., et alii plures cum D. Thoma ¹. Et patet ex cap. *Majores, § Item quaeritur, de bapt.*, et etiam ex Instructione de Baptismo, data a Benedicto XIV, incipiente: *Postremo mense*.

Immo quoad Extremam Unctionem et

Lugo, disp. 9, n. 132. — Palaus, tr. 19, punct. 7, n. 2. — Salmant., tr. 2, de Bapt., cap. 6, n. 43. — ¹ In 4, dist. 6, qu. 1, art. 2, sol. 3, ad 2. — *Bened. XIV*, Instruct. *Postremo mense*, n. 46, diei 28 Febr. 1747. — Lugo, de Sacram. i. g., disp. 8, n. 151. — Ronc., tr. 16, cap. 4, qu. 6, resp. 1. —

etiam Confirmationem satis est pro suscipientibus adhuc *interpretativa*, id est ea quam suscipiens non habet nunc nec umquam habuit, sed haberet, si rem adverteret (*Lib. VI, n. 81*).

10. - Quaeritur 2°. *Quis sit minister sacramentorum?*

Quoad Ordinem solus episcopus est minister (*Lib. VI, num. 761*); et quoad Confirmationem ipse est minister ordinarius; nam extraordinarii possunt esse etiam simplices sacerdotes (n. 170). — Aliorum autem sacramentorum solus sacerdos est minister, excepto Matrimonio (n. 897), et etiam Baptismo in necessitate: in ea enim possunt etiam laici, et adhuc haeretici baptizare (n. 113).

11. - Ad *valide* autem ministranda sacramenta non est opus ut minister sit in gratia, nam peccatores etiam valide ministrant: non vero haeretici nec excommunicati vitandi, respectu ad sacramentum Poenitentiae. Vide dicta *Lib. IV, n. 560 a)*.

Ad *licite* tamen ministrandum requiritur status gratiae. Sed in extrema necessitate, si minister non posset tam cito conteri, probabiliter a culpa excusatur, si ministrat. Ita ^{b)} Lugo, Roncaglia, Contin. Tournely, Antoine, Croix, Salmant., Vasquez, Coninck (Vide *Lib. VI, n. 33*) et Sabinum ²⁾. — Nunquam autem excusatur parochus aut oeconomus. Hi enim debent esse semper parati ad ministrandum.

Celebrans autem in mortali quatuor mortalia committit: 1° quia indigne consecrat; 2° quia indigne sumit; 3° quia indigne ministrat; et 4° quia ministrat indigno, qui est ipse idem (*Lib. VI, n. 35, v. Hinc*).

12. - Quaeritur, *an peccet graviter, qui existens in mortali ministrat sacramentum in necessitate, si ad illud non*

Contin. Tourn., de Sacram. i. g. cap. 2, art. 1, sect. 2, punct. 1, § 2, v. *Dixi I.* — Antoine, de Sacram., cap. 2, qu. 6, resp. 1. — Croix, lib. 6, part. 1, n. 92. — Salmant., tr. 1, cap. 7, n. 98. — Vasq., disp. 136, cap. 3, n. 40; cfr. n. 41. — Coninck, qu. 64, n. 22. — ² Lux mor., part. 2, tr. 41, n. 56.

^{b)} Lugo, de Euch., disp. 12, n. 3 et seqq., hanc sententiam rejicit.

6. - ^{a)} Sed vide not. d et e ad lib. 6, n. 9.

7. - ^{a)} Cfr. lib. 6, n. 110, notam a.

8. - ^{a)} Vide notam b ad lib. 6, n. 29.

^{b)} Cfr. lib. 6, n. 28, notam b.

Quis sit
minister sa-
cramento-
rum.Ad validi-
tatem non
requiritur
status gra-
tiae.Secus, ad
licetatem.Celebrans
in mortali
quatuor
peccata
committit.

II. - ^{a)} Sed vide notam b ad lib. 6, n. 560, ubi ostensum fuit, S. Doctorem se retractasse, loquendo de articulo mortis.

^{b)} Hic S. Alphonsus, ob lapsum oculi, se-

ptem allegavit auctores, quorum ne mentionem quidem facit lib. 6, n. 33, ad quem locum remittit lectorem. Nos autem auctores ibi revera citatos retulimus.

est ordinatus, ut laicus matrimonium contrahens aut baptizans; *vel si est ordinatus, sed ministrat non solemniter?*

Alii probabiliter negant, ut Concina, Tournely, Natalis Alexander et alii ex D. Thoma¹. — Sed probabilius affirmant Contin. Tournely, Croix, Antoine^a), Lugo, Pontius, Vasquez, Navarrus, etc., quia semper sancta tractanda sunt (*Lib. VI, n. 32*). — Minister autem solemniter ministraturus sacramenta, si est in mortali, sufficit, ut eliciat certum actum contritionis (*n. 34*). Celebraturus vero Missam debet confessionem praemittere: excepto casu, quo ex necessitate ex una parte deberet celebrare et ex alia non adesset copia confessarii. Sed tunc post celebrationem debet quamprimum confiteri, ut praecipit Tridentinum.² — Vide *Lib. VI, n. 255*.

13. — Confessarius, tantum audiens confessionem in mortali, probabilius est cum Lugo, Sporer, Salmant., Elbel, Croix et aliis, quod non peccat graviter, quia non conficit sacramentum. — Si vero absolvit plures poenitentes etiam successive, in statu peccati mortalis, plura mortalia committit, quia plura sacramenta distincta ministrat (*Lib. VI, n. 36*).

Sacerdos item aut diaconus, ministrans Eucharistiam in mortali, mortaliter peccat, quia proxime concurrat ad sanctificationem communicantium. Ita tenendum cum pluribus contra alios (*n. 35*). — Celebrans autem in mortali, si pluribus Eucharistiam ministrat, probabilius unum mortale committit, quia ministratio illa et communio est unica actio moralis unicuique convivium. — Vide *Lib. VI, n. 35, v. Utrum autem*.

14. — Diaconi et subdiaconi, si ministrant in altari existentes in mortali,

juxta plures, probabiliter peccant graviter. Sed juxta communioem sententiam et satis probabilem id negatur; quia non conficiunt nec ministrant sacramentum, nec exercent functiones proxime ordinatas ad sanctificationem animae (*Lib. VI, n. 37 et 38*).

Concionator item, qui praedicat in mortali, non peccat graviter, ut communis et probabilis docent^a) Gonet, Lugo, Palaus, Bonacina, Vasquez, Salmant., Croix et alii contra Merbesium^b), Juennin, etc. Non enim exercet Ordinem, sed officium annexum Ordini, quod per se non causat gratiam, ut causant sacramenta (*n. 41*).

15. — Peccat graviter minister, si dat sacramentum indigno petenti occulte; secus autem, si ille sit peccator occultus et publice petat (*Lib. VI, n. 43-51*).

Notandum vero quod episcopus etiam ob occulta peccata potest denegare alicui collationem Ordinis, licet publice ille petat: ex Tridentino³, ubi dicitur, teneri clericum obedire praelato vetanti susceptionem Ordinis propter occultum crimen. Nec tenetur tunc episcopus causam manifestare, cur repellat ordinandum, ut pluries declaravit S. C. Concilii (*Lib. VI, n. 52*).

An autem confessarius possit absolute ordinandum recidivum in culpis gravibus, qui vult sacrum suscipere ordinem sine praevia probatione: vide dicta *Lib. VI, ex n. 63*.

16. — Non licet ministro, etiam ob metum mortis, simulare administrationem sacramenti, ex propositione 29 proscripta ab Innocentio XI. — Tunc autem censetur minister simulare administrationem, cum profert formam sine intentione aut

Quid de ministris in altari, in statu peccati.

Et de concionatore praedicante in mortali.

Ministrare indigno peccatum.

Casus de ordinandis.

Simulatio administrationis sacramenti illicita.

confer. 2, n. 50. — *Croix*, loc. cit., n. 102. — *Gonet*, Man., tr. 2, de Sacram. i. g., cap. 7, § 3, v. *Collig.* 9. — *Lugo*, disp. 8, n. 152. — *Palaus*, tr. 6, disp. 3, punct. 7, n. 7. — *Bonac.*, disp. 1, de Sacram., qu. 3, punct. 2, § 1, n. 8. — *Vasq.*, disp. 136, cap. 5. — *Salmant.*, tr. 1, cap. 7, n. 106. — *Croix*, lib. 6, part. 1, n. 99. — *Juennin.*, Comment. de Sacram., diss. 1, qu. 5, cap. 3, art. 2, concl. 3. — ² Sess. 14, de reform., cap. 1. — *S. C. Conc.*, declar. diei 21 Mart. 1643 et 21 April. 1668; ap. *Bened. XIV*, de Synodo, lib. 12, cap. 8, n. 4.

Concina, de Sacram. i. g., cap. 11, § 5, num. 15. — *Tourn.*, Prael. de Sacram. i. g., qu. 7, art. 3, concl. 2, post med. — *Nat. Alex.*, lib. 2, tr. 1, cap. 2, reg. 8. — ¹ 3^a P., qu. 64, art. 6, ad 3. — *Contin. Tourn.*, loc. cit., v. *Dici* 2. — *Croix*, lib. 6, part. 1, n. 91 et 93. — *Lugo*, loc. cit., n. 150. — *Basil. Pont.*, de Matr., lib. 1, cap. 8, n. 11. — *Vasq.*, disp. 136, cap. 3. — *Navar.*, in cap. 1, § *Sacerdos*, n. 10, de poenit., dist. 6. — ² Sess. 13, de Euch., cap. 7 et can. 11. — *Lugo*, loc. cit., n. 158. — *Sporer*, part. 1, cap. 3, n. 173. — *Salmant.*, tr. 1, cap. 7, n. 107. — *Elbel*, de Sacram. i. g.,

12. — ^a) Antoine, de Sacram., cap. 2, qu. 6, solum insinuat hanc sententiam.

14. — ^a) Vide notam c ad lib. 6, n. 41.
^b) Cfr. loc. cit., notam b.

aliquid aliud pronuntiat ad hoc ut alii credant, ipsum jam conferre sacramentum. Unde alias licite potest confessarius aliquam recitare orationem super poenitente indisposito, non jam, ut alii credant, absolutionem illi ministrari, sed tantum ad occultandam absolutionis negationem; tunc enim non simulat sacramenti administrationem, sed tantum veritatem occultat (*Lib. VI, n. 59*). — Praeterea ait Cardenas, bene posse confessarium, cum poenitens minatur ei mortem, si non absolvat, dicere: *Ego te non absolvo*, submisso pronuntiando verbum *non*; quia haec non est restrictio pure mentalis, ut objicit Viva, dum confessarius non tenetur efficere, ut poenitens audiat verba absolutionis, et ideo non habet ille jus, ut confessarius omnia verba formae intelligibiliter proferat (*ibid. in fine*).

17. — Sicut autem non licet ministro simulare sacramenti administrationem, ita nec etiam alii sacramenti susceptionem, ut dicunt Cardenas^a), Croix^a) et Gormaz^a). Hoc tamen non prohibet, quominus liceat alicui accedere ad confessionarium ibique genuflectere ad aliquod negotium agendum. — Praeterea ajunt communiter Sanchez, Concina, Palaus, Cardenas^b), Viva^b), Croix alique plures, contra Milante, quod, si aliquis sponsorum cogitur contrahere per injustum metum, vel habens impedimentum dirimens, ad evitandum scandalum, tunc poterit ille (saltem sine gravi culpa) simulare celebrationem matrimonii. Tunc enim, deficiente consensu, deficit contractus, et deficiente contractu, nec etiam existit sacramentum (*Lib. VI, n. 62*).

18. — Minister invalide ministrat sacramentum, si non intendat facere actum externum quem facit Ecclesia, ritumque sacramentalem adhibere, quem intendit Ecclesia, a Christo instituta; et hoc, etiamsi

minister non joco (ut adhuc insipienter admittebat Lutherus), sed serio ministret, ut probavimus in Morali (*Lib. VI, n. 20 et 23*). — Si vero id jam intendat, valide ministrat, etiamsi non habeat intentionem explicitam conferendi sacramentum. Dico: *non habeat intentionem explicitam*; nam si positive haberet intentionem non conferendi sacramentum, tunc neque conferret, quia tunc revera nullam haberet intentionem faciendi quod facit Ecclesia (*n. 23*).

Sacerdos autem conficiens sacramentalia, puta aquam benedictam, in mortali, non peccat graviter (*n. 40*).

19. — Quaeritur 3°. *Quid requiratur, ut quis valide et licite sacramenta suscipiat?*

Ut *valide* suscipiat, requiritur: 1° ut sit baptizatus; nam alias non est capax aliorum sacramentorum; — 2° excepto sacramento Baptismi, pro quo nulla requiritur intentio in pueris et perpetuo amentibus, cum in eis suppleat intentio Ecclesiae; in aliis vero sacramentis opus est ut suscipiens saltem habuerit prius intentionem (quae dicitur habitualis) suscipiendi sacramentum et eam non revocaverit, ut supra diximus *n. 9*.

Hinc, si quis ordinaretur per vim, invalide ordinaretur; secus, si per metum, quia metus non tollit voluntarium. — Probabilissimum est, quod sacramenta in periculo mortis licite conferri possunt tam ebriis quam lapsis in amentiam, si prius intentionem habuerint illa suscipiendi. Ita Lugo, Palaus, Salmant., Croix, card. Lambertini, etc., ex D. Thoma et cap. *Majoris*, § *Item quaeritur, de bapt.* (*Lib. VI, n. 81, v. Utrum*). — Sufficit etiam tempore mortis intentio interpretativa in suscipiente sensibus destituto quoad sacramenta Extremae Unionis (ut habetur ex Rituali) et etiam Confirmationis et

Carden., in prop. 29 Innoc. XI, diss. 20, num. 53. — *Viva*, in prop. 29 Innoc. XI, n. 11. — *Sanch.*, de Matr., lib. 1, disp. 11, n. 2; cfr. lib. 4, disp. 16, n. 1. — *Concina*, de Sacram. i. g., cap. 12, n. 15. — *Palaus*, tr. 28, disp. 2, punct. 12, n. 8. — *Croix*, lib. 6, part. 1, num. 162. — *Milante*, exercit. 15, sup. prop. 29 Innoc. XI, v. *Et hic*. — *Luther.*, de Captivitat. Babyl., de Sacram. Bapt., v. *Hanc*

sententiam ego. — *Lugo*, disp. 9, num. 132. — *Palaus*, tr. 19, punct. 17, num. 2. — *Salmant.*, tract. 2, de Bapt., cap. 6, num. 48. — *Croix*, lib. 6, part. 1, num. 176. — *Bened. XIV*, Instruct. *Postremo mense*, num. 46, de die 28 Febr. 1747. — *D. Thom.*, in 4, dist. 6, qu. 1, art. 2, sol. 3, ad 2. — *Rit. Rom.*, tit. 5, cap. 1, de Sacram. Extr. Unct., num. 6.

17. — ^a) Vide notam a ad lib. 6, n. 60.

^b) Cfr. lib. 6, n. 62, notam a.

Eucharistiae, ut ajunt Lugo ^{a)}, Coninck ^{b)}, Sporer, Croix, etc.; non vero quoad Baptismum et Ordinem, et tanto minus quoad Poenitentiam et Matrimonium, in quibus omnino requiritur intentio actualis aut saltem virtualis (n. 82).

Ut licite autem quis suscipiat sacramenta, requiritur conveniens dispositio, nempe status gratiae. Unde, si quis est in mortali, debet saltem esse contritus cum proposito confitendi. — Immo ad recipiendam Eucharistiam requiritur praevia confessio, nisi necessitas urgeat et non adsit copia confessarii, quo casu debet sacerdos, qui celebravit (ut diximus n. 12), quamprimum confiteri, ex Tridentino ¹. Necessitas autem erit: 1° Ob dandum viaticum; 2° ob vitandam infamiam aut scandalum; 3° si ille est parochus, et occurrat festum de praecepto; 4° si celebrans post consecrationem recordetur mortalis culpae (n. 262).

Insuper advertendum quod suscipiens sacramentum Poenitentiae sine dispositione non solum illicite, sed etiam invalide suscipit, dum contritio poenitentis est etiam materia hujus sacramenti. Respectu vero ad alia sacramenta ^{b)}, si quis indispositus ea suscipit, valide suscipit; ita ut, recedente fictione sive obice peccati, illa reviviscant, id est, gratiam causent, ut docent plures ex D. Thoma (n. 87).

20. - Quaeritur 4°. An liceat petere sacramenta a ministro peccatore vel excommunicato?

Non licet a peccatore, quamvis sit parochus (quidquid aliqui dicant), nisi adsit justa causa. Sufficit autem gravis utilitas

Lugo, disp. 9, n. 126. — Coninck, qu. 64, n. 105. — Sporer, part. 1, cap. 2, num. 154. — Croix, lib. 6, part. 1, n. 169 et 170. — ¹ Sess. 13, de Euch., cap. 7 et can. 11. — D. Thom., 3 P., qu. 69, artic. 10, corp. — Suar., de Sacram. i. g., disp. 18, sect. 1, n. 14, v. Dixi autem. — Scot., in 4, dist. 5, qu. 2, n. 5, v. Quantum. — Palaus, tr. 18, punct. 15, num. 2. — Anacl., tr. 14, de Sacram., dist. 1, n. 56 et 57. — Holz., de Sacram. i. g., num. 84. — Salmant., tr. 1, cap. 8, n. 34. — Suar., de Sacram. i. g., disp. 18, sect. 1, n. 14. — Escob., lib. 8, n. 316. — Conc.

(Lib. VI, n. 89), ut communissime docent Suarez, Sanchez ^{a)}, Scotus, Palaus, Tolemus ^{a)}, Anacletus, Holzmann, Salmant., etc. — Hinc dicunt, licite peti: 1° si urgeat praeceptum confessionis aut communionis aut Missae, aut si occurrat indulgentia lucranda; 2° si alias carere debeas jubileo; 3° si maneres alias in mortali, etiam per horam, ut dicunt Suarez ^{b)} et Escobar ^{b)}; 4° si diu carere debeas fructu communionis aut confessionis, etc.

Absolute vero sine alia causa licet recipere sacramentum ab excommunicato, si sit toleratus, quia absolute concessum est a concilio Constantiensi fidelibus posse communicare cum toleratis (num. 88, v. Resp. 2). A vitando autem nec etiam in morte licet suscipere Poenitentiam, quia (ut diximus n. 11) vitandum est in extrema necessitate invalide eam ministrat ^{c)}.

21. - Quaeritur 5°. An possit dari pecunia pro administratione sacramenti, si minister nolit dare gratis?

Videtur negare S. Thomas ², dum tradit, quod adultus neque in articulo mortis potest aliquid ministrare pro obtinendo Baptismo, dicens, tunc ei sufficere ad salutem baptismum flaminis. Sed quaecumque sit intelligentia hujus doctrinae Angelici Doctoris, communiter Bonacina ³, Salmant. ⁴, Roncaglia ⁵, cum Suarez, Lessio, Sanchez ^{a)}, Laymann, Palao et aliis, affirmant, posse dari pecuniam in extrema et etiam in gravi necessitate sacramenti. Ratio, quia ex una parte traditio pecuniae non est intrinsece mala; ipsa enim est cooperatio materialis, non formalis, cum non cooperetur pravae voluntati mi-

Constant., const. Ad evitanda, ap. Harduinum, Collect. Concil., tom. 8, fol. 892. — ² 2^a 2^a, qu. 100, art. 2, ad 1; cfr. in 4, dist. 5, qu. 2, art. 2, sol. 5, ad 2; et dist. 25, qu. 3, art. 2, sol. 1, ad 3. — ³ Disp. 1, de Simon., qu. 4, § 3, n. 2. — ⁴ Tr. 19, de Simon., cap. 2, n. 12. — ⁵ Tr. 7, qu. 3, cap. 2, i. f., Regulae in praxi, n. 3. — Suar., lib. 4, de Relig., cap. 12, n. 13. — Less., de Just., lib. 2, cap. 35, dub. 7, n. 39. — Sanch., Consil., lib. 2, cap. 3, dub. 8, n. 2. — Laym., lib. 4, tr. 10, cap. ult., § 2, n. 21. — Palaus, tr. 17, disp. 3, punct. 7, n. 3.

19. - ^{a)} Vide notam a ad lib. 6, n. 82.

^{b)} Sed vide lib. 6, n. 87, v. Recte, ea quae S. Doctor dicit de Eucharistia.

20. - ^{a)} Cfr. lib. 6, n. 89, not. a et b.

^{b)} Suarez et Escobar, locis cit., satis esse

ajunt utilitatem non differendi nimium confessionem.

^{c)} Sed vide not. b ad lib. 6, n. 560.

21. - ^{a)} Sanchez, loc. cit., hanc sententiam admittit ut probabilem.

Semper licet ea petere ab excommunicato tolerato.

Quandoque dari potest pecunia pro administratione sacramenti.

nistri, juxta dicta Lib. II, n. 63. Ex alia, ipse suscipiens non committit simoniam, cum non tradat pecuniam ad emendum sacramentum, sed tantum ad redimendam vexationem ministri sacramentum injuste denegantis; et ideo dat temporale pro re mere temporali: tantoque magis id currit, si suscipiens est fidelis, quia tunc habet jus ad sacramentum, dum idem D. Thomas ¹ docet, post jus quaesitum licere cuivis dare pecuniam ad tollendum injustum impedimentum. Idque admittunt Suarez, Filiucius et Croix non solum pro obtinendo Baptismo et Poenitentia, sed etiam viatico. Et Bonacina extendit etiam ad Extremam Unionem ^{b)}.

Effectus sacramentorum, duplex:

1. Gratia.

Sanctificans.

Sacramentalis.

Sacramenta operantur ex opere operato.

Utrum physice, an moraliter.

22. - De effectu sacramentorum. — Duplex est sacramentorum effectus: collatio gratiae et impressio characteris.

Primus ergo effectus est gratia. — Duplex autem gratia confertur in sacramentis: gratia sanctificans, nempe quae reddit hominem amicum Dei, et gratia sacramentalis, quae est propria et peculiaris uniuscujusque sacramenti, ad causandum effectum proprium sacramenti illius, nempe Baptismi ad abluendum a culpis; Confirmationis ad roborandum in fide; Eucharistiae ad reficiendam animam; Poenitentiae ad delenda peccata; Extremae Unionis ad vim conferendam adversus daemonum tentationes in extremo agone; Ordinis ad conferenda auxilia, ut ordinatus recte sua munia exercent; et Matrimonii, ut conjuges illius onera et obligationes bene sustineant et adimpleant.

23. - Sacramenta in suscipiente disposito causant gratiam ex opere operato, id est, ex se, non ex opere operantis, scilicet ex merito suscipientis.

An autem causent physice, ita ut materia sacramenti, nempe aqua, oleum, etc.,

¹ 2^a 2^a, qu. 100, art. 2, ad 5. — Suar., lib. 4, de Relig., cap. 12, n. 18. — Fill., tr. 45, cap. 3, num. 16 et 17. — Croix, lib. 3, num. 159. — Bonac., disp. 1, de Simon., qu. 4, § 3, num. 4. — D. Thom., 3 P., qu. 79, artic. 3, corp.; Suppl., qu. 30, artic. 1, corp. — Gonet, Man., tr. 2, de Sacram. i. g., cap. 4, § 4. — Conc., lib. 1, de

licet sit causa tantum naturalis, elevetur tamen a Deo ad causandam gratiam, ut docet D. Thomas ^{a)}, vel tantum moraliter, ita ut posito sacramento Deus per se conferat gratiam, ut vult Scotus ^{b)}? — Ultraque sententia est probabilis (Lib. VI, n. 7).

Sacramenta autem mortuorum, ut Baptismus et Poenitentia, per se habent causare primam gratiam. Alia vero sacramenta, quae sunt vivorum, tantum augmentum gratiae causant. Sed aliquando in attritis, qui reputant se contritos, causant etiam primam gratiam, ut docet D. Thomas de Eucharistia et de Extrema Unionem, et sequuntur Gonet, Concina, Roncaglia, Suarez, Bonacina, Salmant., etc. (n. 6).

24. - Alter effectus sacramentorum est character. — Character autem est quoddam signaculum spirituale indelebile, impressum animae suscipientis sacramentum. — Illud imprimitur tantum in Baptismo, Confirmatione et Ordine: et significat potestatem sive dignitatem ex hujusmodi sacramentis susceptam. In Baptismo enim est signum ovium Christi, quo fideles efficiuntur idonei ad alia sacramenta recipienda. In Confirmatione est signum militum Christi, quo vim accipiunt ad fidem constanter profitendam. In Ordine est signum ministrorum Christi, quo potestatem acquirunt ad sacramenta fidelibus ministranda. Imprimitur autem character etiam in sacramento illicite suscepto, nec amittitur per peccatum.

Notandum insuper quod ex Baptismo et Confirmatione oritur alius effectus, nempe impedimentum cognitionis spiritualis, quae dirimit matrimonium inter baptizantem et baptizatum baptizatique patrem et matrem: item inter susceptorem (sive patrinum) et susceptum susceptique patrem et matrem.

Sacram. i. g., cap. 8, num. 29. — Ronc., tr. 16, de Sacram. i. g., cap. 2, qu. 3, resp. 1. — Suar., de Euch., disp. 63, sect. 1, v. Dico 3; et de Extr. Unct., disp. 41, sect. 1, num. 15 et 19. — Bonac., de Eucharistia, disp. 4, qu. 4, punct. 1, num. 2; disp. 1, de Sacramentis i. g., qu. 4, punct. 2 et seqq. — Salmant., tr. 1, cap. 5, num. 12.

Sacramenta mortuorum quid causent.

Et quid, sacramenta vivorum.

2. Character.

Alius effectus Baptismi et Confirmationis.